

What do the Ten Commandments Command?

Marty Lockshin

May 2023

The fourth (?) of the ten

זָכוֹר אֶת־יּוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃
שֵׁשׁ יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ
כָּל־מְלֶאכֶתְךָ׃

וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לֹא־תַעֲשֶׂה כָּל־מְלֶאכֶה אַתָּה וְ
וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ וּבְהֵמָתְךָ
וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ׃

כִּי שֵׁשַׁת־יָמִים עָשָׂה ה' אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת־יּוֹם
הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ׃

Remember the sabbath day and keep it holy.

Six days you shall labour and do all your work,

but the seventh day is a sabbath of the LORD your God: you shall not do any work—you, your son or daughter, your male or female slave, or your cattle, or the stranger who is within your settlements.

For in six days the LORD made heaven and earth and sea, and all that is in them, and He rested on the seventh day; therefore the LORD blessed the sabbath day and hallowed it.

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ.

King James: Remember the sabbath day, to keep it holy.

Everett Fox: Be mindful of the sabbath day, to hallow it.

NJPS: Remember the sabbath day and keep it holy.

New International Version: Remember the sabbath day by keeping it holy.

Vulgate: Memento ut diem sabbati sanctifices. (Remember to keep the sabbath day holy.)

Samuel Cahen (1831): Souviens-toi du jour de repos pour le sanctifier.

Sefer ha-hinukh (13th century; mitzvah 31)

לדבר דברים ביום שבת בהכנסתו
וכן ביציאתו, שיהיה בהם זכר גדולת
היום ומעלתו והבדלתו לשבח משאר
הימים שלפניו ואחריו, שנאמר
[שמות כ', ח'] זכור את יום השבת
לקדשו, כלומר זכרהו זכר קדושה
וגדולה. ובפירוש אמרו לנו חכמינו
[פסחים דף ק"ו ע"א] שדברים אלה
מצווים לנו לאומרו על היין, שכן בא
הפירוש זכרהו על היין.

To recite words when the Sabbath
begins, and when it ends, words
that mention the greatness of the
sabbath, its importance, and how
it differs—for the good—from
other days, as it is written: זכור
את יום השבת לקדשו; in other
words, mention its holiness and
prominence. The rabbis explained
that we are to recite these words
over wine: זכרהו על היין.

Sefer ha-hinukh (cont.)

משרשי מצוה זו, כדי שנתעורר
מתוך מעשה זה לזכור גדולת
היום, ונקבע בלבבינו אמונת
חידוש העולם, כי ששת ימים
עשה השם וגו'.

ועל כן נתחייבנו לעשות
המעשה עם היין, לפי שטבע
האדם מתעורר בו הרבה
שהוא סועד ומשמח

The idea of this *mitzvah* is that through this action [of reciting words] we be stimulated to remember the importance of the day and that we establish in our minds the idea that the world is created: “for in six days God . . .”

That is why we were commanded to do this action with wine; humans are aroused through wine, which nourishes us and makes us happy.

Rashi (1040-
1105)

תנו לב לזכור
תמיד את יום
השבת, שאם
נזדמן לך חפץ יפה
תהא מזמינו
לשבת:

Take care to
remember always
the Sabbath day –
that if, for example,
you come across a
nice article [of food]
during the week, put
it aside for the
Sabbath.

Beitzah 16a

אמרו עליו על שמאי
הזקן כל ימיו היה
אוכל לכבוד שבת
מצא בהמה נאה
אומר זו לשבת מצא
אחרת נאה הימנה
מניח את השניה
ואוכל את הראשונה

It was said concerning Shamai the Elder that he ate with Shabbat in mind all the time. If he saw an attractive animal, he purchased it and said, "This is for Shabbat." If he subsequently found another more attractive animal, he purchased it and set it aside for Shabbat and then ate the first one [during the week].

Beitzah 16a
(cont.)

אבל הלל הזקן
מדה אחרת היתה
לו
... ובית הלל
אומרים ברוך ה'
יום יום

But Hillel the
Elder behaved
differently. . . .
The School of
Hillel would say,
“God is blessed
day by day.”

Ramban (1194-1270)

. וכתב רש"י בפירוש זכור . . .

וזו ברייתא היא ששנויה במכילתא ...
אבל בלשון יחיד שנויה, ואינה כהלכה,
שהרי בגמרא (ביצה טז א) אמרו
תניא אמרו עליו על שמאי הזקן כל
ימיו היה אוכל לכבוד שבת. . . אבל
הלל הזקן מדה אחרת היתה בו . . .

As his interpretation of "זכור"
Rashi wrote . . .

This explanation comes from a
Baraita in the Mekhilta. But it is a
minority view and is not halakhah.
For in the Talmud (Beitzah 16a)
they wrote . . .

[To be continued....]

Ibn Ezra (1089-1164; shorter commentary)

וטעם זכור את יום השבת - שיזכור
בכל יום חשבון ימי השבוע עד שלא
ישכח איזה יום השביעי, שהוא
חייב לקדשו... שלא תעשה בו
מלאכה, כטעם קדוש השם אותו.
ודברי קדמונינו לזכור על היין, גם
הוא נכון בדרך אסמכתא למי שאינו
נזיר, והוא במקום שימצא שם, כי
איננו עובר על מצוה הדר בארץ אין
יין שם:

The meaning of “remembering” the sabbath day is that people should remember what day of the week it is, so that they won’t forget which day is shabbat, which they have to make holy by refraining from work then, as God did. What our Sages said, “Remember [mention] it over wine,” is also true, as an *asmakhta*, and applies to any person who is not a Nazirite. A person who lives in a country where there is no wine commits no sin....

Back to Ramban

ועל דרך הפשט אמרו
שהיא מצוה שנזכור
תמיד בכל יום את
השבת שלא נשכחהו
ולא יתחלף לנו בשאר
הימים

In line with the *peshat*, it has been said that this verse commands us to remember the sabbath always, on every day, so that we should neither forget it nor confuse it with the other days.

Compare to Ramban on Gen 9:4

אך בשר בנפשו דמו כתב רש"י . . .

In explaining the phrase אך בשר בדמו Rashi wrote . . .

וזזה כפי הפשט איננו נכון,
ולפי המדרש איננו אמת,

..
But as peshat, this is wrong. And as midrash, it is also not the true explanation

Back to Ramban on Exodus

ובמכילתא (כאן) רבי יצחק אומר,
לא תהא מונה כדרך שהאחרים
מונים, אלא תהא מונה לשם שבת.
ופירושה, שהגוים מונין ימי השבוע
לשם הימים עצמן, יקראו לכל יום
שם בפני עצמו, או על שמות
המשרתים, כנוצרים, או שמות
אחרים שיקראו להם, וישראל
מונים כל הימים לשם שבת, אחד
בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה
שנצטוינו בו לזכרו תמיד בכל יום.
וזה פשוטו של מקרא, וכך פירש ר'
אברהם

[Another explanation offered] in the Mekhilta is, "Rabbi Yitzhak taught, 'Don't count [days] the way other people do; count with reference to Shabbat.'" Gentiles have names for each day; they call each day by a separate name either by a name of the [heavenly] ministers, as the Christians do, or by other names. But Israel counts all days with reference to the Sabbath: "one day after the Sabbath," "two days after the Sabbath." This is because of the commandment to remember Shabbat every day [of the week]. This is the *peshat*, and so did Rabbi Abraham ibn Ezra interpret it.

Ramban (cont.)

אבל לרבותינו עוד בו מדרש
ממלת לקדשו, שנקדשהו
בזכרון, . . . צוה שנזכור את
יום השבת בקדשנו אותו. וכך
אמרו במכילתא לקדשו,
קדשהו בברכה, . . . וזהו
קדוש היום, והוא מן התורה,
אינו אסמכתא. וכך אמרו:
נשים חייבות בקדוש היום
דבר תורה

However, our Rabbis have yet another midrash on the word לקדשו, namely, that we are to sanctify it by uttering words. So the Rabbis said in the Mekhilta: "לקדשו: Sanctify it by reciting a blessing." . . . This is "the *kiddush* of the [Shabbat] day," which is incumbent upon us by law of the Torah, and is not a mere *asmakhta*. Note that the Rabbis said: "Women are obligated in *kiddush* by law of the Torah."

Ramban's
cutting
remark
about ibn
Ezra

והטעם הזה לא
יסבול אותו
אלא מי שאינו
רגיל בתלמוד

An explanation like
this can be tolerated
only by someone
who is
unaccustomed to
studying Talmud.

Seforno (1475-1550)

זכור את יום השבת לקדשו: היה
תמיד זוכר את יום השבת
בעסקיך בימי המעשה. כמו
"זכור את אשר עשה לך עמלק."

...

לקדשו: וזה תעשה כדי שתוכל
לקדשו. הזהיר שיסדר האדם
מעשיו בדרך שיוכל להסיח דעתו
מהם בשבת

"Remember the Sabbath day":
Always remember the Sabbath
while you are doing your work on
weekdays. Like, "Remember what
Amalek did to you" . . .

"To keep it holy": do this, so that
you will be able to keep it holy.
The Torah warns people to
arrange their affairs in such a way
that it will be possible to refrain
from thinking about them on the
Sabbath.

Rashbam (c. 1080-c. 1160)

זכור את יום השבת - כל זכירה עונה
על ימים שעברו, זכור ימות עולם וגו'
בהנחל עליון גוים. זכור את היום הזה,
לעולם, כי לשעבר ביום הזה יצאתם
ממצרים.

... אף כאן זכור את יום השבת של
ששת ימי בראשית כמו שמפרש והולך
כי ששת ימים עשה י"י וגו' כמו שכת'
כאן.

ולפיכך נכתב כאן זכור כדי לקדשו
להיות שובת ממלאכה:

The verb, "to remember," always refers to something from the past. For example (Deut. 32:7-8) "Remember the days of old ... When the Most High gave nations their homes." Also (Ex. 13:3) "Remember in the future – this day, on which you – in the past – shall have gone free from Egypt."

... Here also the verse means "Remember that sabbath day that followed the six days of creation." The text then continues and explains [how one should remember that sabbath], as it is written below "For in six days the LORD made heaven and earth"

That is why the text says here: "Remember the sabbath day" in order "to keep it holy," by refraining from work.

Shadal (1800-1865)

זכור את יום השבת – הזכירה הזאת אין ענינה (כמו שכתבתי בבכורי העתים תקפ"ח) זכור מה שנצטווית כבר במדבר סין לקדש את יום השבת, כי אמנם ל' זכירה איננו מיוחד למה שעבר, כי נמצא גם במה שעתיד להיות, כמו לא זכרה אחריתה (איכה א' ט'), . . .

והנה זכור ענינו להבא . . . כלומר שים אל לבך יום השבת שתהיה מצפה מתי יבא כדי לקדשו, ולא יסור מלבך ולא תחללה מפני השכחה;

This “remembering” does not mean (as I wrote in *Bikkurei ha-Ittim* 5588), “Remember what you were previously commanded in the desert of Sin, to sanctify the sabbath day.” The term “remembering” (*zekhirah*) does not refer exclusively to the past, but is found also with reference to future events, as in: “She was not mindful of [*zakherah*] her end” (Lam. 1:9); . . .

[Here, too,] *zakhor* refers to the future... In other words, “Place the sabbath day in your heart, so that you anticipate when it is coming, in order to sanctify it; let it not be removed from your heart so that you profane it out of forgetfulness.”

Shadal (cont.)

ואמנם הקידוש שתקנו רז"ל
הוא כענין כל ברכות המצות,
שהתקינו שיהיה אדם מברך
עובר לעשייתן, וזה כדי שלא
יעשה המצות כמצות אנשים
מלומדה, אלא ישים אל לבו כי
ה' צוה ויעשה הדבר בכוונה
לעשות רצון יוצרו.

The Kiddush that the Sages instituted is analogous to all the blessings that are recited in connection with *mitsvot*, which the Sages required to be said just before the performance of the *mitsvah*, so that the *mitsvah* should not be done by rote; rather, people should place in their hearts the idea that God so commanded, and they should perform the deed with the intention of doing the will of the Creator.